

CALAMITEITENBOEKJE

Gemeente Smallingerland

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Mogelijke risico's	4
Risico's bij instellingen	4
Risico's bij transport	4
Risico's tijdens evenementen	4
Risico's bij bedrijven	4
Risico's door het uitvallen van nutsvoorzieningen	4
Risico's bij het uitbreken van een epidemie	4
Risico's als gevolg van incidenten van buitenaf	4
Wat doet de overheid om deze risico's zo klein mogelijk te houden?	5
Rampenplan en draaiboeken rampenplan	5
Rampenbestrijdingsplannen	5
Calamiteitenplannen	5
Ontruimingsplannen	5
Noodnet	5
Stichting Veiligheidszorg Smalingerland	5
Vergunningverlening en handhaving	6
Waar bevinden zich de risico's	6
Wat kunt u zelf doen om deze risico's zo klein mogelijk te houden?	7
Wat kunt u doen als er gevaarlijke stoffen vrijkomen?	7
Wat kunt u doen bij brand?	7
Hoe kunt u zich beschermen bij een explosie?	8
Wat kunt u doen bij een ongeval tijdens een evenement?	8
Wat kunt u doen bij noodweer?	8
Wat kunt u doen bij een epidemie?	9
Wat kunt u doen als nutsvoorzieningen uitvallen?	9
Informatie	10
Risicokaart	11
Tenslotte	11

INLEIDING

Gemeenten zijn verplicht hun inwoners te informeren over mogelijke risico's voor mens en dier. Die verplichting is een goede zaak.

De gemeente Smallingerland heeft getracht met de uitgifte van dit boekwerkje aan die verplichting invulling te geven.

Risico's moeten herkend kunnen worden en bekend zijn, zodat ze voorkomen kunnen worden of zoveel mogelijk bestreden kunnen worden indien dat noodzakelijk is.

We leven in een maatschappij met risico's.

We vliegen in vliegtuigen, maar die kunnen neerstorten.

We rijden in auto's waarmee we een ongeluk kunnen krijgen.

Er zijn benzinepompen en LPGtankstations om vervoermiddelen van brandstof te voorzien.

Er zijn fabrieken met gevaarlijke stoffen.

Er zijn treinen met gevaarlijke stoffen, zoals chloor en ammoniak, die kunnen ontsporen.

Tankauto's kunnen kantelen en in brand raken.

De meeste van deze risico's zijn klein, maar ze zijn er wel. De gevolgen hiervan kunnen heel groot zijn. Denk maar aan de Bijlmerramp of de rampen in Enschede en Volendam.

De overheid heeft regels gemaakt om risico's zoveel mogelijk te beperken. Bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken, moeten bij voorbeeld een vergunning hebben. Daarvoor moeten zij aan veel voorwaarden voldoen, zoals strenge bouwtechnische regels, regels voor de opslagruimte het goed en veilig verpakken van stoffen.

De bedrijven hebben ook een eigen verantwoordelijkheid in het opleiden van personeel en het kennen en herkennen van risico's.

Deze brochure gaat in op risico's in de gemeente Smallingerland, wat we er als gemeente aan doen en wat u zelf kunt doen als er toch nog iets fout gaat.

Als u na lezing nog vragen of opmerkingen heeft kunt bij de gemeente terecht voor nadere informatie.

De burgemeester van Smallingerland

Mogelijke risico's

Als u te maken krijgt met een ongeluk, een brand of een ontploffing loopt u het risico gewond te raken. De risico's waar we hier over praten zijn divers. Vele zijn geaccepteerde risico's. Een risico bestaat altijd uit een kans en een gevolg. Het gevolg kunt u verkleinen door voorzorgsmaatregelen te nemen, bij voorbeeld door autogordels om te doen. In de gemeente zijn er bedrijfsgebonden risico's, instellingsgebonden risico's, vervoersgebonden risico's, risico's tijdens evenementen, risico's bij epidemieën en risico's die u loopt als gevolg van het uitvallen van nutsvoorzieningen (energiecentrales, telefooncentrales en waterbedrijven).

Risico's bij instellingen

Bij een instelling kunnen zich problemen voordoen, bij voorbeeld als een verzorgingstehuis bij brand ontruimd moet worden. Wanneer er een brand uitbreekt, vraagt dit extra aandacht en inzet van personeel. Sommige bewoners kunnen zich niet direct zelf redden.

Risico's bij transport

Brandbare en giftige stoffen (waaronder LPG, chloor en ammoniak) worden vooral per spoor, over de weg en over waterwegen vervoerd. Het transport is aan strenge veiligheidsmaatregelen en controleprocedures gebonden. De stoffen worden bijvoorbeeld vervoerd in speciale, vaak dubbelwandige, tanks.

Risico's tijdens evenementen

Regelmatig zijn er in onze gemeente activiteiten waar veel mensen op een beperkt aantal meters bij elkaar zijn. Daar zijn risico's aan verbonden. Tenten, tribunes en andere tijdelijke bouwsels kunnen instorten.

Risico's bij bedrijven

Bedrijven bestaan in allerlei soorten en maten. In deze brochure hebben we het over bedrijven die met gevaarlijke en brandbare stoffen of producten werken en waarbij zich ongevallen kunnen voordoen. Welke dat zijn, wordt bepaald in de Wet milieugevaarlijke stoffen. Deze wet kent meerdere categorieën stoffen die om verschillende redenen als gevaarlijk kunnen worden aangeduid. Ze kunnen brandbaar, explosief, giftig of bijtend zijn.

In deze categorie vallen, naast bedrijven, ook LPG-stations en zwembaden. Bedrijven met een klein risico, zoals garagebedrijven, staan niet op de lijst. De effecten van een ongeval bij een garagebedrijf zijn minder groot dan bij een ongeval met bijvoorbeeld een LPG-station.

Risico's door het uitvallen van nutsvoorzieningen

De uitval van stroom-, gas-, water- en/of telefonievoorzieningen kan gevolgen hebben voor mens en dier. Als de stroom of het gas uitvalt is dat lastig voor de mensen, maar voor sommigen is het gevaarlijk.

Risico bij het uitbreken van een epidemie

Epidemieën kunnen de gezondheid van mensen en dieren bedreigen. De laatste jaren zijn er al een paar epidemieën geweest, denkt u maar aan SARS, legionella, BSE, varkenspest, MKZ, vogelpest.

Risico's als gevolg van incidenten van buitenaf

Tenslotte zijn er nog incidenten mogelijk zoals de wateroverlast van 1998: de natuurrampen.

WAT DOET DE OVERHEID OM DEZE RISICO'S ZO KLEIN MOGELIJK TE HOUDEN?

Veiligheidsbeleid

Natuurlijk bent u bezorgd om uw veiligheid. Uw gemeente is dat ook. Daarom onderneemt de gemeente allerlei maatregelen om de risico's zo klein mogelijk te houden.

Een van de maatregelen is het integrale veiligheidsbeleid dat de gemeente heeft gemaakt. In dit veiligheidsbeleid komen thema's aan de orde zoals een veilige leefomgeving, geweld en horeca, jeugd en veiligheid en fysieke veiligheid. Met dit laatste wordt de voorbereiding op rampen en zware ongevallen bedoeld.

Rampenplan en draaiboeken rampenplan

De gemeente heeft ten behoeve van de fysieke veiligheid een Rampenplan gemaakt. In het Rampenplan staan allerlei processen genoemd waarvoor de gemeenten of andere instanties voor verantwoordelijk zijn. In draaiboeken zijn de gemeentelijke processen nader uitgewerkt. De draaiboeken hebben ondermeer betrekking op het waarschuwen van de bevolking, de alarmering, het evacueren, het opvangen en verzorgen, het voorzien in de eerste levensbehoeften enz. Daarnaast vervullen de politie, de brandweer en de GGD een rol bij de veiligheid van mensen en dieren. De gemeente controleert op het naleven van de veiligheidsregels en zij organiseert de bestrijding van rampen en ongevallen.

Rampenbestrijdingsplannen

Voor risicovolle bedrijven is een afzonderlijk rampenbestrijdingsplan gemaakt om de risico's nog kleiner te maken

Calamiteitenplannen

Veel instellingen en bedrijven hebben een eigen calamiteitenplan waarmee de interne en externe risico's inzichtelijk zijn gemaakt en maatregelen zijn getroffen om de risico's aanvaardbaar te houden.

Ontruimingsplannen

Veel instellingen en bedrijven hebben een ontruimingsplan om in geval van een calamiteit een gebouw snel en veilig te kunnen verlaten.

Noodnet

Als alle reguliere verbindingen zijn uitgevallen kan de gemeente gebruik maken van een noodnet voor telefonie- en faxverkeer.

Stichting Veiligheidszorg Smallingerland

Door te surveilleren in de openbare ruimten wordt geprobeerd de onveiligheid en criminaliteit en de daaruit voortvloeiende schaden terug te dringen.

Vergunningverlening en handhaving

Door het verlenen van vergunningen en het verbinden van voorwaarden aan vergunningen en het handhaven daarvan, probeert de gemeente de veiligheid in en buiten gebouwen zo goed mogelijk te regelen.

Daarvoor wordt overlegd met Politie, Brandweer en GGD.

Waar bevinden zich de risico's

Tankstations

Het gevaar bij LPG tankstations kan zijn: brand en/of explosie. Dit kan voorkomen bij de overslag van LPG van de tankauto naar de tank en bij bovengrondse tanks. Het gevaar bij ondergrondse tanks voor de omgeving is minimaal.

Bedrijven met chemicaliën

Het gevaar van bedrijven die met chemicaliën werken bestaat uit brandgevaar, giftige stoffen en explosiegevaar.

Vuurwerkopslag

In de gemeente Smalingerland zijn vuurwerkopslagplaatsen voor verkoop aan consumenten. Het gevaar is dat bij brand een explosie kan ontstaan.

Evenementen

In de gemeente Smalingerland zijn evenementen waarbij een risico aanwezig is

WAT KUNT U ZELF DOEN OM DEZE RISICO'S ZO KLEIN MOGELIJK TE HOUDEN?

Overal waar u bent kan zich een ongeluk voordoen. Veelal kunt u zo'n ongeluk zelf niet voorkomen, maar u kunt wel voorzorgsmaatregelen nemen.

Bij sommige ongelukken moet u 112 bellen of hoort u een sirene. Verderop vindt u hierover meer informatie.

Hieronder staat een aantal tips over het voorkomen van en het handelen bij ongelukken.

Wat kunt u doen als er gevaarlijke stoffen vrijkomen?

Wanneer een gevaarlijke stof vrijkomt, kunt u last krijgen van hoesten en tranende ogen.

1. U moet dan zo snel mogelijk naar binnen gaan en ramen, deuren en ventilatieopeningen en installaties sluiten. Dit om te voorkomen dat de stoffen uw huis, of een ruimte waarin u zich op dat moment bevindt, binnendringen en u de stoffen inademt.

Bel 112.

2. Als er iets ernstigs aan de hand is, wordt u daarvan zo snel mogelijk op de hoogte gebracht. Dat kan gebeuren door de (waarschuwings)sirenes of het omroepen van berichten via een geluidswagen van de politie.

3. Zet uw radio of televisie op Omrop Fryslân.

Hierop volgen verdere instructies. Ook informatie over bijvoorbeeld de opvang van uw kinderen op school hoort u via Omrop Fryslân. Bel niet zelf naar de verblijfplaats van uw mede-gezinsleden. Het telefoonnet raakt dan overbelast.

4. Als het beter is dat u naar een andere plaats gaat, hoort u dat via Omrop Fryslân of via geluidswagens. Houd u zich altijd aan de instructies van de deskundigen van de hulpverleningsdiensten.

Gevaarlijke (giftige) stoffen zijn er in drie vormen: gas, vloeistof of een vaste stof.

Van de meeste vaste stoffen heeft vrijwel niemand last.

Is de vaste stof een poeder, dan kan het worden ingeademd of zich op het lichaam vasthechten.

Dat kan wel schadelijk zijn voor de gezondheid

Giftige vloeistoffen zijn onder andere geconcentreerde schoonmaakmiddelen die vrijwel

iedereen gebruikt, zoals bleekwater. Lekt er zo'n giftige vloeistof uit bijvoorbeeld

een tankwagen, dan is er weinig kans dat u hiermee in contact komt. De brandweer voorkomt

verspreiding en 'derden' ruimen de vloeistof op. Anders is het als er uit de vloeistof dampen

(gassen) vrijkomen. Afhankelijk van de windsnelheid en -richting kan een zich snel uitbreidende

gaswolk ontstaan. Deze giftige gassen kunnen worden ingeademd. Hierdoor kunnen de longen

beschadigen en kan het zenuwstelsel worden aangetast. De schade hangt af van de tijd dat

iemand is blootgesteld aan de gassen en de dosis die is ingeademd.

Wat kunt u doen bij brand?

Overal kan brand uitbreken, hoe voorzichtig u ook bent: bij u thuis, op uw werk of bij de bureaus.

Bescherm uw huis door goede voorzorgsmaatregelen te treffen. Zorg dat als u een ruimte

verlaat, u nooit het gas aan laat staan, kaarsen niet onbewaakt laat branden en sigaretten

uitmaakt. Laat de televisie niet in de stand-by stand staan. Gebruik droog hout voor de

openhaard en laat regelmatig uw schoorsteen vegen. Wees alert met kleine kinderen en plaats

rookmelders.

Door deze voorzorgsmaatregelen kunt u brand voorkomen. Als er toch brand uitbreekt, zorg dan

dat u uw medebewoners waarschuwt en het pand zo snel mogelijk verlaat.

Bel 112.

Probeer geen spullen mee te nemen of te redden. De vlammen verspreiden zich razendsnel, waardoor het steeds moeilijker wordt om aan de brand te ontsnappen. Als u in een groot of onbekend gebouw bent, let dan goed op de bordjes die de vluchtwegen aangeven.

Probeer niet in paniek te raken.

Hinder de brandweer niet bij het blussen. Het is in uw belang dat de brand zo snel mogelijk geblust wordt. Vaak worden slangen aangesloten op zogenaamde ondergrondse brandkranen (een put in de weg of het trottoir). Laat die brandkranen vrij, zet er bijvoorbeeld niet uw auto op. Brand geeft rook en rook is altijd gevaarlijk. Ga bij een brand dan ook nooit in de rook staan. Zijn er gevaarlijke stoffen bij betrokken, dan wordt u daarvan zo snel mogelijk op de hoogte gebracht.

Volg de instructies die u dan krijgt altijd op.

In zijn algemeenheid geldt bij rook van buitenaf: ga naar binnen, sluit ramen, Deuren, ventilatieopeningen en -kanalen en installaties en luister naar Omrop Fryslân. Zodra u weer naar buiten kunt, hoort u dat via de hulpverleningsorganisaties.

Hoe kunt u zich beschermen bij een explosie?

Bij sommige bedrijven is er een kans op explosiegevaar. Het is moeilijk vooraf te bepalen wanneer en waar iets gebeurt. De effecten zijn vrijwel altijd hetzelfde: een knal en veel omgevingschade.

Bij een grote explosie kan, door de hoge druk, schade aan uw trommelvlies ontstaan.

De meeste gewonden bij een explosie in stedelijk gebied vallen door rondvliegend glas. Ook scherven, dakpannen en dergelijke kunnen rondvliegen. Komt er bij een explosie gas vrij, dan kan er een vuurbal ontstaan.

U kunt zich beschermen door bij objecten met explosiegevaar niet te roken en geen vuur te gebruiken. Een explosie richt schade aan in een cirkel rondom de plaats waar de explosie plaatsvindt. Hoe heviger de explosie, hoe groter die cirkel. Vindt er een explosie plaats of dreigt deze, doordat bijvoorbeeld een auto in brand staat, dan moet u ervoor zorgen dat u snel voldoende afstand neemt van de plaats van het ongeval.

Wat kunt u doen bij een ongeval tijdens een evenement?

Tijdens grote evenementen zijn er veel mensen tegelijk aanwezig op een kleine oppervlakte. Als er op zo'n moment iets gebeurt, waardoor iedereen zo snel mogelijk het gebouw of het terrein moet verlaten, ontstaat er meestal paniek.

In een gebouw weten mensen vaak niet waar de nooduitgang is. U kunt zich beschermen door bij binnenkomst te kijken waar de nooduitgang is. U weet dan welke kant u op moet om bij een incident de locatie zo snel en zo rustig mogelijk te verlaten. Elke plaats waar veel mensen samenkomen moet voorzien zijn van vluchtroutes. Probeer in ieder geval niet in paniek te raken.

Wat kunt u doen bij noodweer?

Zeer extreme weersomstandigheden komen in Nederland gelukkig zelden voor.

Vandaag de dag is het weer steeds beter te voorspellen, waardoor wij meestal vroegtijdig op de hoogte zijn als er noodweer op komst is. Als u weet dat er een zware storm op komst is, dan kunt u zichzelf beschermen door niet onnodig van huis weg te gaan.

Buitenshuis loopt u het risico om bijvoorbeeld van de weg geblazen te worden of een ander ongeluk te krijgen. Wanneer u wel buitenshuis bent en u komt plotseling in een zware storm terecht, probeer dan zo snel mogelijk een veilig heenkomen te vinden.

Dat hoeft dus niet uw eigen huis te zijn. Als de bliksem inslaat, is dat meestal op het hoogste punt. Ga daarom bij onweer nooit onder een boom staan, dit is vaak het hoogste punt in de omgeving. Bij de blikseminslag ontstaat een elektrisch veld waar u dan middenin staat. U kunt beter bij iemand binnen schuilen of als u met de auto bent, daarin blijven zitten.

Wat kunt u doen bij het uitbreken van een Epidemie

Bij calamiteiten verzorgt de GGD de coördinatie. Informatie wordt verstrekt via Omrop Fryslân en de pers.

Wat kunt u doen als nutsvoorzieningen uitvallen?

Wanneer de voorziening van gas of elektriciteit uitvalt, is dat meestal van korte duur. Afhankelijk van het seizoen kunt u problemen krijgen met de verwarming, dus trek als het koud is extra warme kleren aan.

Zorg dat u lampen op batterijen of kaarsen (pas op voor brand!) in huis hebt voor het geval de lampen het niet doen. Als de elektriciteit uitvalt, kunt u niet luisteren naar de radio voor informatie. Zorg dus dat u een radio op batterijen en voldoende extra batterijen heeft.

Als de watervoorziening langere tijd uitvalt, neemt het Wetterskip Fryslân maatregelen. Er worden dan in de wijk mobiele units geplaatst, waar u op bepaalde tijden water kunt halen. Voor mensen die thuis afhankelijk zijn van medische apparaten, zoals dialysepatiënten, kan de uitval van elektriciteit gevaarlijk zijn.

Het is verstandig met de huisarts te overleggen of het nodig is dat de patiënt naar een ziekenhuis gebracht wordt als de situatie te lang duurt. In veel gevallen hebben ziekenhuizen en verzorgingshuizen een noodvoorziening voor elektriciteit. Als de elektriciteit uitvalt, is het niet automatisch zo dat u niet meer kunt bellen.

Het uitvallen van telefoonverbindingen is voor de meeste mensen alleen maar lastig.

Hulpverleningsdiensten kunnen hierdoor wel problemen krijgen. Het alarmnummer 112 is dan bijvoorbeeld niet te bereiken. In dat geval worden er mobiele meldpunten geregeld.

Ook kunnen brandweerauto's ingezet worden op bepaalde locaties. Zij kunnen meestal nog wel contact leggen via mobilofoons. Daar kunt u dan heengaan als u moet bellen, in geval van een levensbedreigende situatie.

Daarnaast kan het gebeuren dat het telefoonnet overbelast raakt wanneer iedereen gaat bellen als er ergens een calamiteit plaatsvindt. Dit kunt u voorkomen door niet te bellen of te internetten, maar de radio of TV aan te zetten, zodat u op de hoogte blijft van het verloop van een gebeurtenis.

Ook hiervoor geldt: informatie is belangrijk, zodat u weet wat er aan de hand is en weet wat u moet doen

INFORMATIE

Alarmnummer

Hieronder is aangegeven hoe een melding via 112 in zijn werk gaat, wat u moet doen als de sirene gaat en waar u meer informatie kunt krijgen.

Hoe werkt een melding via 112

- u belt 112
- u zegt waar hulp nodig is
- u vertelt van wie u hulp wilt hebben: politie, brandweer en/of ambulance
- u wordt doorverbonden en vertelt wat er aan de hand is en waar precies de betreffende hulpverleningsdienst gaat naar de plaats van het incident en waarschuwt zo nodig andere hulpverleningsdiensten

Doven en slechthorenden kunnen met een teksttelefoon een calamiteit melden via nummer 0800-8112.

Alle gesprekken die bij de meldkamer binnen komen worden opgenomen om ze terug te kunnen luisteren.

Sirene

Als u de sirene hoort is er een alarm.

(behalve op de eerste maandag van de maand om 12.00 uur)

Volg dan onderstaande aanwijzingen snel op:

- ga direct naar binnen, waar u ook bent
- kinderen op school niet ophalen, maar daar laten blijven
- informeer en help doven, slechthorenden en blinden in uw omgeving
- geef schuilgelegenheid aan anderen
- sluit ramen en deuren en alle andere openingen
- bel en internet niet, omdat anders het telefoonnet onbruikbaar kan worden voor hulpverlening
- luister naar Omrop Fryslân of naar een geluidswagen die langs rijdt

Wanneer u de omgeving moet verlaten wordt u daarvan via Omrop Fryslân of via een geluidswagen op de hoogte gebracht.

In dat geval moet u het volgende doen;

- gas, water en stroom afsluiten
- alleen de hoogstnoodzakelijke dingen meenemen
- uw woning afsluiten
- burens inlichten
- zoveel mogelijk in een vervoermiddel meenemen
- volg de aangegeven route en de aanwijzingen van de politie

Risicokaart

Op de risicokaart van de provincie Fryslân staan per gemeente eveneens de risicoveroorzakende activiteiten en hun omgeving.

TEN SLOTTE

Deze brochure geeft u inzicht in de risico's die u kunt lopen. Het spreekt voor zich dat de overheid er alles aan doet om die risico's voor u, als inwoner, zo klein mogelijk te houden. Maar, hoe klein ook, die risico's zijn er wel. Wij vinden dat u moet weten wat die risico's zijn, waar ze zich bevinden, wat uw gemeente aan die risico's doet en welke maatregelen u zelf kunt treffen. Hierbij moeten we echter wel aangeven dat het onmogelijk is om voor alle risico's aan te geven hoe u zich kunt beschermen.

Heeft u nog vragen of wilt u meer informatie? Neem dan contact op met de gemeente.

Gemeente Smallingerland, telefoon 0512 - 581234